

Bekende groeiplaatsen der tot de bijgenoemde familien behoorende Planten.

Tweede Vervolg.

Familie PAPAVERACEËN.

1. Papaver.

- P. Argemone* L. Op zandig bouwland, ook tusschen hakhout. In Limburg vrij algemeen, St. Michielsgestel, Eindhoven, Nijmegen (algem.), Rheden, Bronkhorst (bij Steenderen), Terborg, Lochem, Apeldoorn (hier en daar), Harderwijk (versch. pl.), Amerongen, Doorn, Utrecht, Wijhe, Kampen, Meppel, Pietersbierum, Ameland, Alkmaar, Heilo, Heemskerk, Wieringen (Oosterland), Leiden, Katwijk, Noordwijk, Delft (kerkhof), Walcheren, Zuid en Noord-Beveland, Hoek (Zeeuwsch Vlaanderen).
- P. hybridum* L. Vroeger bij Maastricht gevonden, later te Apeldoorn op een klaverakker achter de Deventertol en bezijden den Deventer straatweg, die bemest was met compost afkomstig uit een lederfabriek.
- P. Rhoeas* L. Op bouwland vooral, ook langs wegen en op ruige plaatsen. Algemeen en overal.
- P. dubium* L. Op zandig bouwland en in zandige streken tusschen hakhout en langs wegen. Maastricht, St. Pietersberg, Gronsveld, Meersen, Beek, Elslo, Simpelveld, Venlo, Baarlo, Wel, Mook, Hilvarenbeek, Vucht, Oudenbosch (niet algem.), Nijmegen, Arnhem, Velp, Rheden, Winterswijk, Terborg, Groenlo, Apeldoorn, Harderwijk, Zeist, Driebergen, Utrecht, Bilt, Wijhe, Tongeren (nieuwe Wetering), Delden, Steenwijk, Meppel, Groningen, Ameland, Alkmaar, Bergen, Heilo, Overveen (talrijk in de duinen), Marken, Haarlem, Amsterdam, Sassenheim, Noordwijk, Leiden, Delft (kerkhof), Naaldwijk, Schouwen, Walcheren, Koewacht, Sas van Gent.
- P. somniferum* L. Verwilderd in de buurt van tuinen en van plaatsen, waar de plant verbouwd wordt. Valkenburg, Nijmegen (Ooi, Weurt, bouwland te Beek, voormalig fort Sterreschans), Varik (Tielerwaard), Beekbergen (boerderij het Woud), Warnsveld, Harderwijk, Deventer (pothoofd), Kolderveen (Drenthe), Terschelling (vuurtoren), Naarden (strand), Haarlem, Haarlemmerhout, Walcheren, Zuid-Beveland, Zeeuwsch Vlaanderen.

2. Glaucium.

- G. luteum* Scop. Alleen in de zeeduinen in den omtrek van Zandvoort.
- G. corniculatum* Curt. Alleen aan het Pothoofd te Deventer, op het St. Antonieeiland bij Maastricht en bij het huis ter Rivier bij Overschie (een plaats, waar afval uit de branderijen geworpen wordt), gevonden.

3. Chelidonium.

- C. majus* L. Tusschen kreupelhout, aan heggen, op ruige plaatsen en langs wegen. Algemeen en overal.

Familie FUMARIACEËN.

1. Corydalis.

- C. fabacea* Pers. Vroeger in het Haagsche bosch en bij Cornjum gevonden.
- C. cava* Schw. et K. In bosschen en aan beschaduwde slootkanten. Diepenveen (bij de pastorie aan een slootkant), Groningen, Cornjum, Leiden (in duinpan).
- C. solida* Sm. Op beschaduwde zandige plaatsen. Meersen, Beek, Ulestraten, Bosch (Meierij), Breda, Nijmegen (Beek, Ubbergen, Berg en dal), Zutphen, Doetinchem, Apeldoorn, Twello, Harderwijk (in een akkermaalsheg aan den grintweg), Deventer, Cornjum, Franeker, Wolvega, Alkmaar, Velzen, Overveen, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerhout, Amsterdam (Frankendaal), Leiden, Haag (Scheven. weg), Waalsdorp (Wassenaar), Westland, Voorne, Middelburg.
- C. lutea* D. C. Op oude muren, ruïnes, steenen wallen. Maastricht (op een oude muur op Kalvarienberg), Slenaken (op en tegen een muur), Geertruidenberg (kerkhof muur), Tiel (muur aan den Achterweg, aan en op de St. Maartenskerk), Utrecht (Marieplaats), Terwolde (oude muur), Haarlem (walmuren, muur bij de Zijlpoort), Dordrecht, Walcheren (toevallig).
- C. claviculata* Pers. Op beschaduwde plaatsen in zandige streken. Breda, Nijmegen (Ubbergen, Beek, Berg en dal, Hatert), Arnhem, Apeldoorn, Harderwijk (Hulshorst), Hattum, Nunspeet, Nijkerk, Putten, Elspeet, Baarn, Amersfoort, Rhenen, Doorn, Driebergen (Rijnburg), Utrecht, Zeist, Diepenveen, Zwolle, Rijssen, Delden, Vilsteren (Ommen), Heemze (Hardenberg), Heino, Steenwijkerwold, Kallenkote, Meppel, Hoogeveen, Rolde, Zwinderen, Emmen, Odoorn, Assen, Haren, de Wijk, Groningen, Wolvega, Terisert, Haarlem, Haarlemmerhout, Hilversum, Huizen, Naarden, Lisse, Piet Gijzenbrug, Leiden, Haagschebosch, Loosduinen, Walcheren.

2. Fumaria.

- F. densiflora* D. C. Alleen op gezaaid grasland te Bolsward gevonden.

- F. officinalis* L. Op zandgrond in bouwland. Limburg (algem.), Eindhoven, Oudenbosch (algem.), Nijmegen, Apeldoorn, Winterswijk, Lichtevoorde, Harderwijk, Doorn, Utrecht, Deventer, Kampen, Almelo, Vriezeveen, Gramsbergen, Meppel, Emmen, Odoorn, Ameland, Terschelling (West-Terschelling), Texel, Alkmaar, Wieringen, Brederode, Amsterdam, Hilversum, Huizen, Leiden, Noordwijk, Walcheren, Zuid-Beveland, Koewacht, Hoek (in de Nieuwe Neuzenpolder op zware klei).
- F. media* Loisl. Alleen bij Delden in korenland, te Hilversum aan den rand van kreupelhout tegenover een bouwland en te Voorde gevonden.
- F. capreatata* L. Op aardappelland. Apeldoorn (onder lage struiken buitenplaats Welgelegen), Doorn, Deventer (Pothoofd).
- F. muralis* Sonder. Op muren. Alleen bij Deventer, Harderwijk en Chartroijse bij Utrecht gevonden.

Familie CRUCIFEREN.

1. Cheiranthus.

- C. Cheiri* L. Op oude muren en ruïnes. Valkenburg, Maastricht, Sint Pietersberg, den Bosch (St. Janskerk), Nijmegen (Valkhof), Harderwijk, Utrecht (Dom), Rhenen, Kampen, Ruïnes van Brederode en Teylingen, Haarlem (Groote Kerk), Leiden, Brielle (kerk), Zierikzee (stadsmuur), Goes (slot Ostende), Walcheren.

2. Nasturtium.

- N. officinale* R. Br. In en langs slooten, beekjes, vaarten, ook in moerassen. In Limburg niet zeldzaam, Oudenbosch (niet algem.), Werkendam, Heusden, Nijmegen (Beek, Ubbergen, Weurt, Beuningen), Winterswijk (Aaltensche beek), Varsseveld, Lochem, Lichtevoorde, Terborg, Apeldoorn (Ankelaar, Mheen, Beekbergen), Vaassen, Harderwijk, Kampen, Giethoorn, Ane, Meppel, Koevorden, Sleen, Berger, Schiermonnikoog, Terschelling (Midsland), Texel, Callantsoog, Bergen, Wijk aan zee, Velzen, Haarlem, Hilversum, Leiden, 's Hage, Westland, Voorne, Zuid-Beveland, Schouwen (Renesse), Walcheren, Oost Zeeuwsch Vlaanderen (Hoek).
- N. palustre* D. C. In en langs slooten, beekjes, vaarten en op moerassige plaatsen. Meersen, Maastricht, Vucht, Oudenbosch (vrij algem.), Borculo, Apeldoorn, Harderwijk (Weisteeg), Kampen, Almelo, Vriezeveen, Gramsbergen, Meppel, Zwinderen, Schiermonnikoog, Ameland, Terschelling (Midsland), Vlieland, Texel, Velzen, Haarlem, Haarlemmermeer, Leiderdorp, Haag, Scheveningsch Kanaal, Voorburg, Voorne, Zuid Beveland, Hulst, Sas van Gent.
- N. amphibium* R. Br. Als de vorige. Maastricht, Venlo, Blerik, Baarlo, Hamert, den Bosch, Oudenbosch (algem.), Nijmegen (Ooi, Persingen, Weurt, Ilatent), Winterswijk (Aaltensche beek), Varsseveld, Lichtevoorde, Groenlo, Borculo, Terborg, Apeldoorn (vrij zeldz.), Harderswijk (Hulshorst), Deventer, Kampen, Almelo, Vriezeveen, Delden, Oldemarkt, Eesveen, Giethoorn, Meppel, Hoogeveen, Koevorden, Haren, Wolvega, Terisert, Schiermonnikoog, Terschelling (Midsland, Oosterend), Texel, Haarlem, Haarlemmermeer, Leiden, Westland, Dordrecht, Voorne, Schouwen, Walcheren, Kanaal v. Neuzen.
- N. sylvestre* R. Br. Op vochtige plaatsen in bouwland, ook aan vochtige muren en op ruige plaatsen. In Limburg niet zelden, Engelen, Breda, Oudenbosch (algem.), Nijmegen (Ooische dijk enz.), Apeldoorn, Eibergen, Deventer, Kampen, Heino, Ane, Steenwijkerwold, Meppel, Koevorden, Weerdinge, Valthe, Schiermonnikoog (sloot bij het dorp), Vlieland, Alkmaar, Overveen, Zandvoort, Haarlem, Amsterdam (station Staatsspoor), Leiden, Leidschen dam, den Haag, Dordrecht, Brielle, Zuid Beveland, Sas van Gent, Kanaal van Neuzen.

3. Barbarea.

- B. stricta* Andrzej. In uiterwaarden, aan slootkanten. Gronsveld, Boxmeer (Maas), Oudenbosch, Breda, Nijmegen (Ooische waard), Apeldoorn (Stouwgraaf en groote Wetering bij de Teuge), Amersfoort, Vinkeveen, Raalte, Zalk, Kampereiland, Gramsbergen, Hardenberg, Meppel, Assen, Weesp (Vecht tusschen Weesp en Nichtevecht), aan den 's Gravelandschen straatweg tegenover Wisseloord), Abcoude, Vogelenzang, Leiden, Dordrecht, Goes, Oost Zeeuwsch Vlaanderen (zeldz.).
- B. vulgaris* R. Br. Op vochtige plaatsen in bouw- en grasland, in uiterwaarden, aan slootkanten. Maastricht (vestingwerken), Valkenburg, aan de Gulp te Pesaken, den Bosch (bastion Hintham), Nijmegen (Ooische waard, Ooische dijk, Waaldijk te Weurt), Doesburg, Beekhuizen, Zutphen, Voorst, Harderwijk, Deventer, Kampen, Delden, Meppel, Terisert, Kollum, Leiden, Tholen, Wacheren, Goes, Zeeuwsch Vlaanderen.

- B. arcuata* Rchb. Alleen bij Roermond en Oudenbosch gevonden.
B. praecox R. Br. Op vochtigen gras- en bouwgrond. Oud Valkenburg, Breda, Werkendam, Velzen, Bloemendaal, Overveen (duin), Sassenheim.
B. intermedia Bor. Alleen op een klaverland bij Apeldoorn gevonden.

4. **Turritis.**

- T. glabra* L. In boschrijke streken, op onbegroeide, steenachtige plaatsen. Maastricht, Nijmegen (Beek, Ubbergen, Ooderhoutsche bosch), Grebbe, Doorenwaard, Culemborg (Spoel), Zutphen, Gorsel, Deventer (Veenhuis), Zalk, Friesland, tusschen Hilversum en 's Graveland aan den ouden Utrechtschen weg in bouwland.

5. **Arabis.**

- A. arenosa* Scop. Op open zandgrond, aan wegen. Bij ons langs de rivieren. Werkendam (Kloppenwaard), Nijmegen (langs den Waaloever, uiterwaarden te Weurt, Oorsche waard), Lexterveer, Ruurlo (in bosschen van 't huis). Tusschen Rhenen en de Grebbe.
A. alpina L. Alleen op muren van den hortus te Leiden en in de nabijheid in vroegeren tijd gevonden (ontsnapt uit den hortus).
A. Gerardi Bess. Alleen bij Apeldoorn (boerderij het Woud te Beekbergen) en op muren in Harderwijk, doch in de laatste jaren weinig gevonden.
A. hirsuta Scop. Op beschaduwde grazigen zandgrond, in de duinen, op muren. Valkenburg, St. Pietersberg, Bemelen, kalkrotsen), Gronsveld, Nijmegen (Oosterhoutsche bosch), Culemborg (Spoel), Beekbergen (Boerderij het Woud), Kennemerduinen (landzijde), Haarlem, Scheveningsche duinen, den Haag.
A. sagittata D. C. Alleen bekend van den St. Pietersberg en Waalsdorp.
A. verna Brw. Alleen op een klaverland bij Apeldoorn en te Deventer gevonden.

6. **Cardamine.**

- C. hirsuta* L. Zandgrond, vooral in de duinen, ook tusschen hakhout, den Bosch, Breda, Oudenbosch, Apeldoorn (zeldz., onder hakhout), Harderwijk (verspreid), Kampen, Meppel, de Hollandse en Zeeuwse duinen, Scheveningsche boschjes, Zuid Beveland, Vogelschorre en Neuzen.
C. sylvatica Lk. Vochtige beschaduwde plaatsen, ook in de duinen. Meerssen, Gulpen, Spanbeek, Nijmegen (Teersdijk en Beek), Apeldoorn (bosch de Eendracht), Terschelling (Hoor), Bloemendaal, Velzen, Brederode (duinkant), Abcoude, Baambrugge, Leiden, Voorschoten, Haagsche bosch, Goeree, Walcheren (Haamstede), Zuid Beveland, Kanaal van Neuzen.
C. pratensis L. Op vochtige plaatsen aan waterkanten en in weilanden, ook in grazige duinvlakten. Algemeen en overal.
C. amara L. Moerassige, beschaduwde plaatsen, aan waterkanten b.v. aan rivieroever. Mechelen (Geul), Venlo, Eindhoven, Nijmegen, Culemborg (Lek), Apeldoorn (Ondergrift), Vaassen (beek watermolen), Maarsbergen, Utrecht, Zwolle, Friesland, Alphen (Rijn), Haagsche bosch, Gouda (IJssel), Dordrecht (Merwede), Voorne (uiterwaarden Maas).

7. **Hesperis.**

- H. matronalis* L. Vroeger in een weide bij de kerk in de Ooi bij Nijmegen, later bij Gulpen en in een bosch bij Rijswijk gevonden.
H. bicuspidata Willd. Alleen aan het Pothoofd bij Deventer gevonden (waarschijnlijk is daar ook *H. africana* aangetroffen).

8. **Sisymbrium.**

- S. Thalianum* Gay et Monn. Op open en bebouwd zandgrond, ook in de duinen. Vijlen (bij Vaals), Schinnen, Maastricht, St. Pietersberg, Gennep, den Bosch, Oudenbosch (algem.), Nijmegen (algem.), Apeldoorn (hier en daar), Harderwijk, Elburg, Zeist, Kampen, Delden, Meppel, Friesland, langs de geheele duinkant, Amsterdam, Haarlem, Wieringen, Leiden, Walcheren, Hulst.
S. Alliaria Scop. In zandige streken, tusschen hakhout, langs heggen. Algemeen in Limburg, den Bosch, Oudenbosch (algem.), Nijmegen (algem.), Apeldoorn (2e sluis kanaal), het Loo, Winterswijk (Willinkhof), Harderwijk, Kampen, Wijhe, Heino, Meppel, Schiermonnikoog, langs de geheele duinkant op vele plaatsen, Bloemendaal, Alkmaar, Brielle, geheel Zeeland behalve Sint Philipsland.
S. Sophia L. In zandige streken, op puinhoopen, ruige plaatsen en langs dijken. Venlo, Vucht, Nijmegen, Harderwijk, Apeldoorn, Kampen, Deventer (Pothoofd), Meppel, Koevorden, Wieringen, langs de geheele duinkant (algem.), Alkmaar, Katwijk, Noord Beveland, Goes.
S. officinale Scop. Op onbebouwde plaatsen, langs wegen, aan ruigten. Algemeen en overal.
S. pannonicum Jacq. Tot dus verre alleen op ruige plaatsen en terreinen tot berging van straatvuil enz. den Bosch (stationsterrein), Nijmegen (gedempte deel Oude Haven, vestingwerken buiten de Hezelpoort), Arnhem, Apeldoorn (graanakkers langs het kanaal), Harderwijk, Deventer (Pothoofd), Heerenveen (station), Rotterdam.

- S. Columnae* L. Op ruige plaatsen. St. Antoniuseiland (bij Maastricht), den Bosch (stationsterrein), Arnhem, Deventer (Pothoofd), den Haag (bouwterrein).

- S. Loeselii* L. Op ruige plaatsen. Alleen aan de Maas bij den St. Pietersberg, bij Limmel (zinkwitfabriek), Deventer (Pothoofd) en bij het huis ter Rivier te Overschie.

- S. Irio* L. Op open en bebouwd grond. Maastricht, den Bosch (stationsterrein), Deventer (Pothoofd), Trompenberg (Bussumer grintweg), Amsterdam, Loosduinen.

9. **Braya.**

- B. supina* Koch. Op vochtigen, steenachtigen zandgrond. Aan den voet van den St. Pietersberg op het eilandje Valkenswaardje langs de Maas en op enkele andere plaatsen in die streken gevonden.

10. **Erysimum.**

- E. orientale* R. Br. Alleen bij Apeldoorn (op een terrein dat als houtwal had gediend), Twello (langs grintweg en bouwland achter Hunderen), Deventer (Pothoofd) en Ruurlo (stationsterrein) gevonden.

- E. Cheiranthoides* L. Op zandig bouwland, langs wegen. Meerssen, Maastricht, Roermond, Blerik, Baarlo, Hamert, Wansum, Oudenbosch (algem.), Nijmegen, Apeldoorn, Terborg, Harderwijk, Zeist, Deventer, Kampen, Heino, Almelo, Vriezeveen, Steenwijk, Gramsbergen, Ane, Meppel, Ameland, Terschelling, Vlieland, Texel, langs de geheele duinkant hier en daar, Haarlem, Blaricum, Amsterdam, Leiden, Noordwijkerhout, Wassenaar, Brielle, Vogelschorre en Sas van Gent.

- E. repandum* L. Alleen bij Deventer gevonden.

- E. canescens* Roth. Alleen bij Deventer (Pothoofd) gevonden.

- E. virgatum* Roth. Vroeger te Culemborg (Spoel), later bij Nijmegen (Ooische waard) gevonden.

- E. hieracifolium* L. Op open en bebouwd zandgrond, aan ruigten. Nijmegen (Ooische waard), Culemborg (Spoel), Zutphen, Gorsel, Voorst, Deventer, Zwolle, Kampen.

11. **Brassica.**

- B. nigra* Koch. In bouwland, op ruige plaatsen, langs rivieren. St. Pietersberg, Beek, Elslo, Gulpen, Sittard, Roermond, Boxmeer (Maas), Nijmegen, Vaassen (Emst), Harderwijk (Hierden, havendijk), Elburg, Zwolle, Almelo, Vriezeveen, Gramsbergen, Leeuwarden, Velzer kanaal, Leiduin (bij Bloemendaal), Urk (dorp), Leiden, 's Hage, Leerdam, Gorinchem, Zwijndrecht, Middelburg, Noord Beveland en Zeeuwisch Vlaanderen (zeldz.).

- B. oleracea* L. }

- B. Rapa* L. } alleen verwilderd op verschillende plaatsen.

- B. Napus* L. }

12. **Sinapis.**

- S. juncea* L. Alleen bij Deventer (Pothoofd) gevonden.

- S. arvensis* L. Op bouw- en braakland, langs wegen en dijken. Limburg (algem.), den Bosch, Heusden, Nijmegen (Ooische dijk, Ooische waard), Deventer, Kampen, Steenwijkerwold, Kallenkote, Giethoorn, Ane, Texel, Zandvoort, Overveen (Brouwerskolkje), Haarlem (Leidsche vaart), Amsterdam, Hilversum, Blaricum, Urk (zandrug), Leiden, Scheveningen, Dordrecht, Zeeland (geheel).

- S. alba* L. Verwilderd. Limburg, Nijmegen, Deventer, Noord-Holland (Zandvoort, Haarlem), Scheveningen, Leiden, Walcheren, Zuid-Beveland, Zeeuwisch Vlaanderen.

13. **Erucastrum.**

- E. Pollichii* Sch. et Sp. In uiterwaarden, op open en bebouwd zandgrond, op ruige plaatsen. Hamert (Noord Limb.), den Bosch, Werkendam, Oudenbosch (niet algem.), Nijmegen (Ooische waard, Ooi, Beuningen, Weurt, buiten de St. Jorispoort), Arnhem (Rijn), Culemborg (Spoel, Lekdijk), Erlecom, Lobith, Doesburg, Herwijnen, Apeldoorn (aangevoerd met grint uit de Waal en met waalsteenen), Wijk bij Duurstede, Deventer, Olst (IJssel), Kampen, Leeuwarden (stationsterrein), kanaal Leiden naar Katwijk, 's Hage (kanaal), Delft, Vianen, Vlissingen (haventerrein).

14. **Diplotaxis.**

- D. tenuifolia* D. C. Op onbebouwd zandgrond, b.v. langs vele spoorwegen, ook op muren. Maastricht, St. Pietersberg, Bunde, Sittard, Roermond, Venlo, Montfort, Blerik, den Bosch, Breda, Nijmegen (voormalige vestingwerken buiten de Hezelpoort, oude muren), Hattem, Harderwijk (havendam, stadsmuren), Utrecht, Wijk bij Duurstede, Deventer, Zwolle (stationsterrein), Kampen, Leeuwarden (stationsterrein), Harlingen, Haarlem, Amsterdam, Katwijk, Leiden, Haag (kanaal), Scheveningsche duinen, Rotterdam, Dordrecht, Haamstede, Zierikzee, Sas van Gent, Hoek.

- D. muralis* D. C. In uiterwaarden, langs spoorwegen, op muren. Werkendam, Heerevaarden, Rossum, Wijk bij Duurstede, Deventer, Franeker, Amsterdam, Leiden (spoor), Vlissingen (haventerrein).

- D. viminea* D. C. Alleen bij Nijmegen (gedempte deel oude haven, bij de gasfabriek, op een zandplaat in de Waal) en bij Deventer gevonden.

(Wordt vervolgd).